

Dobos Gábor

KÖZÖS GYAKORLAT A MAGYAR HONVÉDSÉGGEL

A tűzoltóság és a Magyar Honvédség szervezeteinek közös beavatkozása nem utópia. Elég, ha az elmúlt évek árvizeire gondolunk, ahol szervezetszerűen még mindig nagy létszámban, saját eszközeivel megjelenni képes Magyar Honvédség és a tűzoltóságok közösen védekeztek. De hasonlóképpen zökkenőmentes együttműködés figyelhető meg az építkezések során felbukkant II. világháborús bombák hatástalanításakor kialakult helyzetekben. Ennek megfelelő feltételezéssel szervezett gyakorlatot a Fővárosi Tűzoltóparancsnokság a MH. 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Zászlóalj Tűzszerész Járórszolgálatával.

A Fővárosi Védelmi Bizottság pályázatot hirdetett „a védelmi igazgatás szervezetei együttműködése a Magyar Honvédséggel” témakörben. A pályázaton forráshoz lehetett jutni egy a Magyar Honvédséggel való közös gyakorlat megszervezésének költségeire. A Fővárosi Tűzoltóparancsnokság (továbbiakban: FTP) ezen a kiíráson nyert el támogatást egy közös gyakorlat végrehajtásában.

A főváros területén az elmúlt évben több alkalommal fordult elő, hogy építkezési munkálatok során II. világháborús fel nem robbant bombákat találtak. 1944-45-ben több tízezer tonna bombát dobtak magyar célpontokra a szövetségesek. A britek és a szovjetek „nagyvonalúan” céloztak, de az amerikai szőnyegbombázások is gyakran célt tévesztettek. Nem túlzás, hogy bármikor kifordíthatnak a földből a munkagépek egy-egy 500 vagy 1000 kilogrammos rombolóbombát a fővárosban.

Az utóbbi évtizedek legnagyobb tömeges evakuálása múlt év július 16-án volt Magyarországon: egy fel nem robbant világháborús amerikai bomba miatt több ezer embernek kellett elhagynia otthonát Budapesten, a XIII. kerületben. A tűzszerészeket a Tatai út és a Tahi utca sarkánál lévő autójavító műhelyhez hívták ki, mert aknaásás közben egy féltonnás rombolóbombát találtak a földben a munkások. Két hónapon belül ez volt a harmadik óriásbomba, májusban ugyanis a Lágymányosi híd budai hídfőjének közelében, az Info Parkban két bombát is találtak egymás közelében. A hatástalanítás idejére a környéket minden esetben nagy területen lezárta a rendőrség.

Mire lehet még számítani az építkezéseken, merre, mennyi bombát rejthet még a föld? Megjósolhatatlan!

A történeti visszatekintés és magyarázat alapja, a bombázások miéértjére a válasz, hogy a csatlós Magyarország elleni légitámadásokról a német repülőgépipar, a kőolajipar, az üzemanyaggyártás, a vasúti közlekedés szétzúzása, a normandiai partraszállás előkészítése, majd a német fegyverletétel kikényszerítése érdekében döntöttek a szövetségesek. Például 1944. szeptember 17-én 440 amerikai bombázó repülőgépe volt a terep: ez volt a főváros elleni huszadik - és egyben a leghosszabb ideig tartó, egyik legnagyobb károkat okozó - légitámadás. A bombaszőnyegek egy része lakóházakra terült, a VII. kerületben és Angyalföldön (Reitter Ferenc utca, Béke tér, Tahi utca, Jász utca) is nagy károkat okoztak a vasútvonalaknak szánt bombák. Szeptember végén, október elején már egymást érték a légitámadások az országban, a brit, a szovjet és az amerikai gépek szinte „egymásnak adták a kilincset” a magyar légtérben.[1]

Így érthető, bármikor számíthatunk a fővárosban nagyobb volumenű kiürítésre egy fel nem robbant II. világháborús bomba miatt. Ismeretes, nem is régen találtak fel nem robbant szerkezetet a XII. kerületben. A munkálatok idejére több társasház lakójának kellett elhagynia otthonát. Egy ilyen káreset felszámolásában a FTP épp úgy főszerep juthat, mint a Magyar Honvédségnek vagy a többi beavatkozó társszervnek. A bombák hatástalanítása szorosan egymásra épülő feladatokat ad a végrehajtásban közreműködő szervezetek részére. Mivel e szerteágazó, több szakterületet, és nem utolsósorban a lakosságot is érintő beavatkozásban a tűzoltóság állománya nem rendelkezhet minden részletre kiterjedő gyakorlati tapasztalattal, indokoltnak tartjuk az együttműködési gyakorlat megszervezését és lebonyolítását.

A védelmi felkészítés keretein belül megvalósuló közös gyakorlaton a FTP és a Magyar Honvédség erőinek felvonulása mellett az ilyen jellegű káresetek felszámolásához szükséges, hogy a társszervek is közreműködjenek. Az ő jelenlétük miatt elengedhetetlen a résztvevők munkájának pontos összehangolása.

A gyakorlaton a következő főbb feladatokat terveztük végrehajtani:

- a különböző mentő szervezetek együttes kommunikációjának gyakorlása az új Egységes Digitális Rádiórendszerrel (a továbbiakban: EDR);
- személyek mentése többszintes épületből, tűz oltása;
- túlélők felkutatása romos épületben, mentésük kereső kutyák segítségével;
- veszélyeztetett épületek és területek kiürítése, lezárása;
- terület mentesítése robbanóanyagoktól, lőszerektől ;
- valóságghű hatás biztosítása környezetkímélő módon (különleges hang, fény- és füst technológia alkalmazásával);
- a lakosság tájékoztatását, a tűzoltók oktatását, továbbképzését szolgáló VIDEO anyag elkészítése.

A gyakorlaton részt vevő szervezetek:

Fővárosi Tűzoltóparancsnokság	16 db gépjármű	62 fő
Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság	1 db gépjármű	3 fő
MH 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Zászlóalj	2 db gépjármű	4 fő
Országos Mentőszolgálat	2 db gépjármű	6 fő
MH Támogató Dandár (étkeztetés)	6 db gépjármű	32 fő
MH Támogató Dandár (forgalomszabályozás)	2 db gépjármű	8 fő
Rendőr Tiszti Főiskola		25 fő
Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem		50 fő

A gyakorlat feltételezése:

Budapest egyik többszintes lakóépületében tűz keletkezik. A tűz továbbterjed több lakásra és további emeletekre. A nagy hőterhelés miatt a szintek közötti födém leomlik, feltehetően embereket temet maga alá. Több lakó megsérül, sokuknak a beavatkozó egységek nem tudják a pontos tartózkodási helyét.

A riasztással egy időben a tűzoltóság értesíti a társszerveket, akik a helyszínen a különböző feladatok végrehajtására készen állnak.

A tűzoltók az életmentést és a tűzoltást végrehajtják, de az utómunkálatok során a tűzzel nem érintett területen vélhetően II. világháborús ismeretlen robbanóeszközt találnak.

A tűzoltásvezető a biztonsági zóna határát módosítja, a beavatkozó erőket, eszközöket kivonja a veszélyeztetett területről.

Az ismeretlen robbanóeszköz észlelésekor a FTP értesíti a Magyar Honvédség 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Zászlóalját, akik kiérkezésük után az irányítást átveszik. A közreműködők ezután a részükre meghatározott feladatokat látják el.

A feltételezés minél életszerűbbé tétele érdekében pirotechnikai anyagokat, eszközöket is alkalmaztunk.

Pirotechnikai feladatok ütemterve

10:00	Elektromos zárlat következtében az 1. emelet mennyezetén intenzív szikrák látszanak.
10:00:10	A helység tüzet fog, a lángok lassan terjednek.
10:00:30	A lángok egyre hevesebbek, áttérjed lassan a további ablakokra is.
10:01:00	A füst egyre sötétebbre vált, ami azt feltételezi, hogy a berendezés is tüzet fogott.
10:01:30	Az 1. emeleten már 8 ablak ég.
10:02:00	A tűz terjedése intenzívvé válik, amitől a tűz a homlokzaton felkúszva áttérjedhet a felsőbb emeletre is.
10:02:30	A 2. emeleten is megjelenik a tűz.
10:03:30	Ezen a szinten is látható a tűz kitörése és a tűz terjedése felgyorsul.
10:04:00	A 2. emelet is az alatta lévő szinthez hasonlóan ég

1. kép: pirotechnika alkalmazása

(forrás: FTP)

A gyakorlat típusának meghatározási problémája

A tervezés során komoly problémát okozott a gyakorlat besorolása a tűzoltóságok számára jogszabályban¹ meghatározott gyakorlatok fajtái közé. Ezek között nem találunk olyat, amelyet a tűzoltóság saját elképzelései szerint szervez, de ugyanakkor a társszervekkel való együttműködés gyakorlására, a szervezetek felkészülésének mérésére is hivatott.

Kézenfekvőnek tűnhet a katasztrófa-felszámolási együttműködési gyakorlat keretei között megszervezni, végrehajtani a gyakorlatot. A jogszabály szerint az előfordulható katasztrófák felszámolására tartott gyakorlatokon a társszervek illetékes vezetőinek felkérésére a tűzoltóság az elsődleges működési körzetében (működési területén) köteles részt venni.[2] Vagyis a katasztrófa-felszámolási együttműködési gyakorlat egy esetlegesen előfordulható katasztrófa bekövetkezésének a felszámolása céljából kerül megszervezésre. A Fővárosi Tűzoltóparancsnokság azonban a tervezett gyakorlat során nem egy bekövetkezett katasztrófa felszámolását tervezte gyakorolni, hanem egy napjainkban bármikor megtörténhető eset közös felszámolását, egy esetlegesen bekövetkező katasztrófa szakszerű megelőzését, elhárítását. Következésképpen a katasztrófa-felszámolási együttműködési gyakorlat, mint fajta nem alkalmas a célkitűzés elérésére.

A tűzoltóságok által szervezhető legmagasabb szintű gyakorlat az ellenőrző gyakorlat.

Az ellenőrző gyakorlat célja:

- a szerelési és begyakorló gyakorlatokon elsajátított ismeretek ellenőrzése,
- a tűzoltás (műszaki mentés) vezetésének gyakorlása,
- a tűzoltásnál szervezhető beosztási feladatok gyakorlása,
- a kapcsolatos ismeretek ellenőrzése.

Az ellenőrző gyakorlat legyen alkalmas a tűzoltóságok tűzoltásba, műszaki mentésbe bevonható személyi állománya elméleti, gyakorlati ismereteinek, a felszerelések üzembiztonságának megítélésére, Az Riasztási és Segítségnyújtási Tervben, a Tűzoltási és Műszaki Mentési Tervben, valamint a szabályzatokban meghatározott feladatok ismeretének felmérésére.

A felsorolt célok között igaz nem található a társszervekkel, a rendvédelmi szervekkel történő együttműködés gyakorlása, mégis a feltételezésből kiindulva egy tüzesetnél történő beavatkozás közben, az épület átkutatása során találnak — feltehetően II. világháborús— ismeretlen robbanóeszközt. Az esemény egy hétköznapi tüzesetet során történő oltási, illetve életmentési feladatok közben vált át egy komplexebb beavatkozássá. Maga a feltételezett tűzoltás, életmentés végrehajtásának gyakorlására, a felkészültség mérésére inkább megfelelőbb gyakorlati forma az ellenőrző gyakorlat. Ezért a közös gyakorlat egy rendhagyó, a védelmi igazgatás szakemberei, illetve a sajtó képviselői előtt megtartott parancsnoki ellenőrző gyakorlat lett.

¹ 1/2003. (I. 9) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól (továbbiakban: TMMSZ) 2. számú függelék a Szabályzathoz

A gyakorlat végrehajtása

A gyakorlatra 2009. április 28-án délelőtt 10 órakor Budapesten, a IV. kerületi Külső Váci út 121. szám alatt, az egykori Hunyadi Laktanyában került sor. A gyakorlat előkészítése során fontos hangsúlyt kapott az életszerű körülmények minél szélesebb körben történő imitálása. A sérültek preparálása sérülés és seb imitátor felhasználásával, az elképzelt sérüléseknek megfelelően történt.

2. kép: sérültek preparálása
(forrás: FTP)

A gyakorlaton résztvevő tűzoltó egységek a létesítményen kívül egy kijelölt helyen gyülekeztek. A riasztás kiadása a Hírközpont részéről az összes gépjárműfecskeendőnek egy időben történt, de ennek ellenére a valós helyzethez „közel” azonos kiérkezési sorrendben érkeztek a helyszínre. (A hírforgalmazási szabályok mellett jelentős időt vett igénybe a helyszínen tartózkodó szerek egy időben történő riasztása). A felderítés elsősorban az életmentésre, valamint a tűz továbbterjedésének megakadályozására irányult.

3. kép: oltás kívülről
(forrás: FTP)

Körültekintően került megállapításra a személyek mentésének szükségessége, a bajbajutottak számának meghatározása és a mentésük sorrendje. A kimenekített sérültek osztályozását, ellátást a mentőszolgálat szakemberei közösen végezték az FTP Doktor Szolgálatával. A kiadott utasítások összhangban voltak a felderítés által tapasztaltakkal és a további intézkedések is ezek figyelembe vételével lettek meghatározva. A folyamatos oltóvíz utánpótlásról a háttérben lévő rajok megfelelően gondoskodtak. A sugarak helyének kijelölése, megválasztása a feltételezést figyelembe véve helyesen történt. A tűz kialakulásának és továbbterjedésének megakadályozása minden irányból biztosított volt. Az épületben nagy számban tartózkodó személyek mentése a füsttel telített épületből a természetes feljárókon mentőálcok segítségével folyamatos volt. Mivel az épületben mozgáskorlátozott személyek is tartózkodtak, ezért a mentők részéről igénybe vett hordágyak segítségével történt meg ezen sérültek kimentése.

4. kép: sérültek mentése
(Forrás: FTP)

A Biztonsági Tiszti Szolgálat (továbbiakban: BTSZ) közreműködése elengedhetetlen volt a gyakorlat során. A rajok a BTSZ által meghatározott beléptető ponton keresztül közelítették meg a kárhelyet, ahol a létszám és a még rendelkezésre álló levegő mennyiség ellenőrzése, kontrollja történt.

A káreset hatékony, gyors felszámolása érdekében és a taktikai szempontok figyelembe vételével kerültek megválasztásra, bevetésre az eszközök. A gyakorlatban résztvevő állomány a kapott utasításokat megfelelően és fegyelmezetten hajtotta végre, a felszerelésekben és védőeszközökben meghibásodás nem jelentkezett. A tűzoltás vezetője a részfeladatok sorrendiségét alapvetően helyesen állapította meg, a gyakorlatban résztvevő beavatkozókat példásan irányította, jó taktikai döntéseket hozott. Az esemény jellegéből adódóan a mentési feladatok meghatározásában együttműködött a háttérparancsnokkal, vele megosztva hajtották végre a szervezési feladatokat. A társszervekkel való közös együttműködés szervezeten és gördülékenyen történt. A tűzoltás vezetője és a társszervek vezetői között folyamatos kapcsolattartás valósult meg, segítve ezzel a közös munka eredményességét. Az ismeretlen robbanószerkezet megtalálását követően a helyszínt a tűzoltóság kiürítette, majd átadta a Tűzszerész Járórszolgálat számára.

5. kép: manipulátor-kar alkalmazása
(Forrás: FTP)

A járőrparancsnok nehéz tűzseréssz védőruhába öltözve a felderítés, robbanószerkezet azonosítás után manipulátor-kar alkalmazásával hozta ki az épületből, majd szállította el a robbanószerkezetet az ún. robbantóüst segítségével.

Következtetés

A gyakorlat hatékonyan szemléltette a tűzoltóság, a Magyar Honvédség, illetve a társszervek közös beavatkozását. A tűzoltóság és a Tűzseréssz Járőrszolgálat közötti kommunikáció, valamint a helyszín átadása gördülékenyen zajlott. A gyakorlatot megtekintő előljárók értékelése szerint is kiemelkedően zökkenőmentes, jól szervezett beavatkozást, együttműködést láttak a gyakorlaton, mely bizonyosságot tett arról is, mennyire fontos időről-időre hasonló megszervezése.

A MH 1. Tűzseréssz és Hadihajó Zászlóalj számára is hasznosnak bizonyult, hiszen így a tűzoltósággal közösen életszerű körülmények között tudták gyakorolni tudták a bejelentés, a kirendelés, a felderítés és a hatástalanítás folyamatát.

Lakossági szóró anyagot is készítettünk „Mit kell tennünk lakástűzek esetén?” címmel mintegy 2000 példányban, melyeket a kerületi önkormányzatokhoz juttatunk el, illetve az ismeretlen robbanóanyag találasakor szükséges tennivalókról 1000 példányban. A gyakorlatot követően közös sajtótájékoztatót szerveztünk, ahol a hasonló esetek beavatkozásairól, a szükséges tennivalókról adtunk tájékoztatást. A gyakorlatról oktatófilm is készül, amely a www.tuzoltosagbp.hu weboldalon mindenki számára elérhető.

A gyakorlat szervezése rávilágított a tűzoltóságok részére tartható gyakorlatok hiányosságára. Mindenképpen indokolt még egy gyakorlati forma bevezetése, amely tartása helyi

szinten, a tűzoltóságok jogosítványa. Célja pedig a társszervekkel történő együttműködés gyakorlása, az átadás-átvétel készség szintre történő emelése.

Dobos Gábor tű. őrnagy
Fővárosi Tűzoltóparancsnokság
Tűzoltási és Ügyeleti Osztály
osztályvezető-helyettes
dobosg@tuzoltosagbp.hu

IRODALOM JEGYZÉK:

[1] <http://index.hu/bulvar/bombaz0726/> (2009.05.25.)

[2] 1/2003. (I. 9) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól 2. számú függelék a szabályzathoz 15.1 pontja